

อริยวัฑฒ 5 ในฐานะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชน Ariyā Vaddhi 5 as The Desirable Characteristics of Youth

พระครูสุตภทธรธรรม¹,
พระมหาสารอง สถณฺโฑ², ประยูร แสงใส³ และหอมหวล บัวระภา⁴
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹²³
มหาวิทยาลัยขอนแก่น⁴
**Phakru Sutahphattaradham¹,
Phramaha Samrong Saññato²,
Prayoon Saengsai³ and Homhuan Buarapha⁴**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand¹²³
Khon Kaen University, Thailand⁴
Corresponding Author, E-mail: msamrong84@gmail.com

บทคัดย่อ

เยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคม คือผู้ดำเนินชีวิตตามแนวทางพระพุทธศาสนา มีศรัทธาในพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป โดยเป็นผู้ยึดถือหลักอริยวัฑฒ 5 เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อันประกอบด้วย 1) ศรัทธา คือ ความเชื่ออย่างมีเหตุผล ความมั่นใจในความจริง เป็นปัจจัยนำไปสู่การมีสมาธิและปัญญา ถ้ามีองค์ประกอบศรัทธาแล้วจะต้องมีองค์ประกอบด้วยปัญญาคู่กันเสมอ 2) ศีล คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่น การสำรวมระวังกาย วาจา และในจิตใจอย่างมั่นคง 3) สุตะ คือ การได้เรียนรู้มาก รอบรู้ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในชีวิตสูงขึ้น การดำเนินชีวิตก็มีความเจริญรุ่งเรืองสันติสุขและมีฐานะในอนาคตที่มั่นคง 4) จาคะ คือ การเสียสละ แบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นการลดความเหินแกล้ว 5) ปัญญา คือ มีความรู้เหตุ รู้ผลอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง รู้บาปบุญคุณโทษ รู้สิ่งที่ดีชั่ว ถูกผิด สิ่งควรทำควรเว้น มีความเชื่อประกอบด้วยเหตุผลไม่หลงเชื่ออย่างงมงาย มีความรู้จริง เข้าใจเหตุผลและรู้เท่าทันโลก เมื่อเยาวชนยึดถือ และปฏิบัติตามหลักอริยวัฑฒ

วันที่รับบทความ: 3 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 27 เมษายน 2563; วันที่ตอบรับบทความ: 28 เมษายน 2563

Received: March 3, 2020; Revised: April 27, 2020; Accepted: April 28, 2020

5 แล้ว ก็จะได้เยาวชนที่พึงประสงค์ที่จะช่วยค้ำจุนพระพุทธศาสนา เป็นเยาวชนต้นแบบและ
เป็นฐานรากที่ดีของประเทศชาติในอนาคต

คำสำคัญ: อริยวัฑฒิ 5; หลักพุทธธรรม; เยาวชน

Abstracts

Buddhist Principles of Youth have a Buddhism way in their life. They believe in Buddha Gem Acting in accordance with Buddhist principles and a good example to the public. By the way noble growth 5 in their life by following 1) confidence, means believing in the lesson and having confidence of real life. This is a thing to make life become more calmed down. By having wisdom, there is confidence that always stay by it. 2) Morality means not to make other bad, and not to disturb them. This stays with the calmed down feeling, and by controlling the heart. 3) Learning means gaining knowledge, and by getting a vision. It can make life become successful, and increase at a high level. Individuals will be happy, and be successful in life; as well as having peacefulness, and happiness. 4) liberality means share to people, and helping people. This prevents selfishness from occurring. 5) Wisdom, means understanding the lessons, real things to make everything clear, know both the bad and good things, know what things shouldn't be done, and know about the real. This help to understand the lessons seen throughout life, at an early age. When a person is young, they will have noble growth 5. The young will make the religion, and be the nice example when young in the country in the future.

Keywords: Ariyā Vaddhi 5; Buddhist Principles; Youth

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศด้วย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ประชาชนส่วนหนึ่งได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันความเสื่อมทางจิตใจก็ทวีขึ้นจนน่าวิตก ดังจะเห็นได้จากปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น อย่างสลับซับซ้อน เช่น ผู้คนไม่เคารพต่อศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี ขาดระเบียบวินัย มี ค่านิยมในการฟุ่มเฟือย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไปจนถึงการก่ออาชญากรรมรุนแรงใน รูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาแค่วัตถุเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ไม่ได้พัฒนาคุณธรรมในจิตใจ ทำให้สภาพสังคมทั่วไปจึงอยู่ในขั้นวิกฤติ เพราะการพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นที่ทางวัตถุมาก

โดยเฉพาะการพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งแท้จริงแล้วการพัฒนาประเทศจะให้เกิดความสมดุลนั้น จะต้องมีการพัฒนาจิตใจของเยาวชนควบคู่ไปด้วย

สังคมปัจจุบันต้องการเยาวชนที่มีคุณธรรมจริยธรรมมาเป็นรากฐานของสังคม เป็นเยาวชนมีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีตามแนวทางพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามแนวคำสอนของพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนามีหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการปลูกฝังเยาวชนให้เป็นคนดีที่พึงประสงค์ของสังคม คือ อริยวัฑฒิ 5 เพราะเป็นหลักความเจริญของอารยชน ครอบครัวการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความเชื่อด้วยเหตุผล ในด้านความประพฤติดีมีวินัย เลี้ยงชีพสุจริต ในด้านการเล่าเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ ในด้านการเสียสละ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น และในด้านความรอบรู้ มีเหตุผล และมองชีวิตตามความเป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551 : 249) ซึ่งหากนำหลักอริยวัฑฒิ 5 มาปลูกฝังให้กับเยาวชนด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมแล้ว เยาวชนเหล่านี้ก็จะกลายเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยค้ำจุนรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ดีงามและเป็นเสมือนหน่อแก้วของพระพุทธศาสนา ที่จะเติบโตใหญ่ไปในภายภาคหน้า เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคคลอื่นในสังคมได้ปฏิบัติตาม และเป็นฐานรากที่ดีของประเทศชาติในอนาคตต่อไป

ความหมายของอริยวัฑฒิ 5

อริยวัฑฒิธรรม 5 เป็นธรรมสำหรับอริยะชน หรือสัตบุรุษ ประกอบด้วย ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ และปัญญา (อง.อภฺฐก. (ไทย) 23/23-24/266-268) พระพุทธเจ้าตรัสว่า บุคคลใดในโลกนี้เจริญด้วยอริยวัฑฒิธรรม 5 ได้แก่ ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ และปัญญา บุคคลนั้นเป็นอริยะชน เป็นสัตบุรุษ (อง.ทสก. (ไทย) 24/74/162-163) และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงความหมายของ อริยวัฑฒิ 5 ไว้ว่า อริยวัฑฒิ หรืออารยวัฑฒิ 5 ความเจริญอย่างประเสริฐ, หลักความเจริญของอารยชน คือ

1. ศรัทธา คือ ความเชื่อ ความมั่นใจในพระรัตนตรัย ให้หลักแห่งความจริงอย่างดีงามอันมีเหตุผล
2. ศีล คือ ความประพฤติดี มีวินัย เลี้ยงชีพสุจริต
3. สุตะ คือ การเล่าเรียนสดับฟังศึกษาหาความรู้
4. จาคะ คือ การเผื่อแผ่เสียสละ เอื้อเฟื้อ มีน้ำใจช่วยเหลือ ใจกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังและร่วมมือ ไม่คับแคบเอาแต่ตัว

5. ปัญญา คือ ความรอบรู้ รู้คิด รู้พิจารณา เข้าใจเหตุผล รู้จักโลกและชีวิตตามความเป็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551 : 150)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กล่าวถึงอริยวัฑฒ 5 ในต้นฉบับหลักสูตรพระพุทธศาสนาฉบับปรับปรุงใหม่ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ไว้ว่า อริยวัฑฒ 5 อย่าง คือ 1) มีความศรัทธา วัตจากเด็กมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอยากเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา 2) ศีล วัตจากความมีระเบียบวินัยเคารพกติกาของสังคมของเด็ก 3) มีสุตะ วัตจากพฤติกรรมความเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้ทันเหตุการณ์ต่างๆ 4) จาคะ วัตจากกิจกรรมการช่วยเหลือสังคมของเด็ก และ 5) มีปัญญา วัตจากความคิดและพฤติกรรมของเด็กว่าสิ่งใดควรทำไม่ควรทำเพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับและนำวิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อริยวัฑฒ 5 หมายถึง หลักปฏิบัติที่นำไปสู่ความเจริญอกงามหรือความเป็นคนดี ประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ศรัทธา คือ ความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ เชื่อด้วยปัญญาและเหตุผล ศีล ในทางปฏิบัติคือการรักษาศีล สุตะ คือ การศึกษาและแสวงหาความรู้ จาคะ คือ การรู้จักเสียสละ แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น และสุดท้ายปัญญา คือ มีความรู้จริงและชัดเจน เข้าใจเหตุผลและรู้เท่าทันโลก

ความเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคม

คุณลักษณะของเด็กไทยที่พึงประสงค์ที่วิเคราะห์จากหนังสือวันเด็กแห่งชาติทุกช่วงกลุ่ม ตั้งแต่ พ.ศ.2502-2548 พบว่า คุณลักษณะที่ปรากฏมากที่สุดตามลำดับในแต่ละด้านคือ

1. ด้านสุขภาพมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีความรักความเชื่อมั่นในตนเองมีความร่าเริงแจ่มใส
2. ด้านนิสัยมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความขยันขันแข็งมีความสนใจใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
3. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการโดยทั่วไปมีความสามารถในการคิดและรู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความสามารถในการประกอบอาชีพและหารายได้พิเศษ
4. ด้านจริยธรรมมีศรัทธาเชื่อมั่นในการทำความดีมีมานะพยายามและอดทนต่อความยากลำบากมีความเมตตากรุณาต่อผู้อื่น

5. ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นมีความรักความผูกพันกับบุคคลในครอบครัวมีความรักความเป็นมิตรกับผู้อื่น

6. ด้านวัฒนธรรมและประเพณีมีกิริยามารยาทสุภาพเรียบร้อยงดงามตามแบบไทย มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและนิยมไทยมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย

7. ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหน้าที่มีความรักชาติและท้องถิ่นของตนมีความเลื่อมใสในศาสนาและจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

กระทรวงศึกษาธิการ (2540 : 26) ได้กล่าวถึงลักษณะของเยาวชนที่พึงประสงค์ในเป้าหมายของวันเยาวชนแห่งชาติว่า คุณสมบัติของเยาวชนที่พึงประสงค์นั้น มี 6 ประการ คือ

1. มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและดำรงชีวิตด้วยการรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น

2. มีสุขภาพแข็งแรงรู้จักป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติด

3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรม มีความรับผิดชอบเป็นไปตามวัย

4. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และภาคภูมิใจในการทำงานที่สุจริต

5. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

6. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของเด็กไทยที่ควรจะเป็นไว้ในหนังสือ การสร้างเสริมคุณลักษณะเด็กไทย ไว้ว่า เด็กไทยก็เป็นมนุษย์นั่นแหละความเป็นมนุษย์ก็มองได้ 2 อย่างคือ มองระยะยาวกับระยะสั้น ระยะยาวก็คือความเป็นมนุษย์ที่ยืนตัวอยู่ในฐานะมนุษย์ ที่ไม่ว่าจะอยู่ในยุคไหนก็เป็นมนุษย์ แล้วมนุษย์ที่ดี ที่มีคุณสมบัติซึ่งเรียกได้ว่ายืนตัวนั้นเป็นอย่างไรรูปแบบหนึ่ง ส่วนระยะสั้นก็คือมนุษย์ที่อยู่ในกาลเทศะต่างๆ กันในยุคสมัยและในสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไป ซึ่งมีปัญหาเฉพาะของยุคสมัยไม่เหมือนกัน โดยเอาสองอย่างนี้มากลั่นกันไปพูดแบบสั้นๆ จะพูดให้น้อยๆ เอาแค่ 4 ข้อ คือ

1. เข้าถึงธรรมชาติ ข้อนี้เป็นข้อสำคัญ ที่ว่าเข้าถึงธรรมชาตินั้นรวมไปถึงการรู้จักปฏิบัติต่อวัตถุสร้างสรรค์ของมนุษย์ ตลอดจนเทคโนโลยีด้วย ในแง่ที่โยงกับธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดความแปลกแยกไม่ขัดแย้ง แต่ให้สำนึกตระหนักถึงกัน ให้เกื้อกูลกัน

2. ไม่ขาดไมตรี คืออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความพร้อมที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์สังคม ข้อนี้ก็เรื่องใหญ่ เป็นเรื่องของสังคมมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ซึ่ง

โยงต่อออกไปประสานกับข้อหนึ่งด้วย รวมเป็นสิ่งแวดล้อม 2 ชั้น 2 ด้าน สิ่งแวดล้อมด้านมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมด้านธรรมชาติ รวมถึงโลกแห่งวัตถุทั้งหมด

3. มีจิตตั้งมั่น คือมีจิตใจเข้มแข็งมีพื้นฐานจิตใจที่มุ่งมั่นจะพัฒนาชีวิตของตนให้เจริญงอกงามขึ้นไปจนเต็มศักยภาพภาพแห่งความเป็นมนุษย์ของตน ทั้งนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญถ้าคนมีความมุ่งมั่นจะทำให้ชีวิตของตัวเองให้ดีที่สุด ให้เต็มศักยภาพ ก็จะไม่ประมาท จะไม่หลงใหลเพื่อเพลินตลอดไปกับสิ่งภายนอกที่มาล่อเร้าชักจูง แต่เวลานี้เด็กมักจะลืมไปเลย ไม่นึกถึงการพัฒนาชีวิตของตน นึกถึงคลื่นอยู่แค่สิ่งเสพบริโภคเท่านั้นและนึกถึงความสุขก็มองแค่ความสุขจากการเสพบริโภค

4. ใช้ปัญญาพาชีวิตถึงจุดหมาย ผู้มีปัญญาที่สามารถแก้ปัญหาได้และนำทางพาชีวิตไปถึงจุดหมาย คุณสมบัติที่ว่ามาทั้งหมดทั้ง 3 ข้อนั้น จะสัมฤทธิ์ได้ก็ด้วยมีปัญญาเป็นหลักประกัน ถ้าไม่มีปัญญา ทุกอย่างก็เลื่อนราง เพราะฉะนั้น ข้อท้ายนี้ถือว่าครอบคลุม คือทำให้ทุกอย่างที่ว่ามานั้นบรรลุผลสำเร็จ โดย 4 ข้อนี้แหละเป็นคุณสมบัติสำคัญ ตอนนี้ถ้าเราเอาคุณสมบัติ 4 ข้อนี้มาตั้งเป็นจุดหมายในการพัฒนาคน เราก็จะมองเห็นปัญหาของสังคม โดยเฉพาะปัญหาของเด็กและเยาวชนที่มีมากมาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551 : 22)

จากที่กล่าวมา ผู้เขียนสรุปความเกี่ยวกับความเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคมได้ว่า เยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคมนั้นจะต้องเคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม เป็นผู้มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นผู้มีความมั่นใจ มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความขยันหมั่นเพียร มุ่งแสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชนและประเทศชาติและเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข

อริยวัฑฒิ 5 กับความเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคม

อริยวัฑฒิ 5 เป็นหลักปฏิบัติที่นำไปสู่ความเจริญงอกงามหรือความเป็นคนดี หากนำหลักอริยวัฑฒิ 5 มาปลูกฝังให้กับเยาวชนด้วยวิธีการและแนวทางที่เหมาะสมแล้ว สังคมก็จะได้เยาวชนที่พึงประสงค์กลายเป็นกำลังสำคัญชาติและพระพุทธศาสนาต่อไป ดังนี้

1. การเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมด้วยศรัทธา

ศรัทธา ซึ่งจะหมายถึงความเชื่ออย่างมีเหตุผล เป็นภูมิกันทางความคิดของเยาวชนได้ คือ ตถาคตโพธิศรัทธา ซึ่งเป็นฐานของความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเองของมนุษย์ ความมั่นใจในความจริง ความดี ในสิ่งที่นับถือปฏิบัติ ศรัทธามีประโยชน์ คือ เป็นปัจจัยนำไปสู่การมี สมาธิ ปัญญา และเกิดความ پاکเพียรในการปฏิบัติและเป็นสิ่งเหนี่ยวรั้งและต้านปะทะไม่ให้ยอมตามสิ่งที่ชักจูงให้ความชั่ว (พุทธทาสภิกขุ, 2533 : 5) และความหมายของศรัทธาในพุทธศาสนาก็ยังหมายถึง ความเชื่อ ความนับถือที่ระกอบด้วยปัญญาและเหตุผล เพราะพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญาเน้นสอนคนให้มีเหตุผล ไม่เชื่ออย่างงมงายคำสอนของพระพุทเจ้า ถ้ามีองค์ประกอบศรัทธาแล้วจะต้องมีองค์ประกอบด้วยปัญญาคู่กันเสมอ (เสกสันต์ ศิริวรรณ, 2553 : 23)

เยาวชนที่เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะมีศรัทธามากขึ้น และยังได้รับการปลูกฝังลักษณะทางพระพุทธศาสนาจากครอบครัว จะเป็นผู้ที่มีลักษณะทางพุทธสูงและมักจะเป็นผู้ที่ให้ความสนใจในหลักธรรม คำสอน และสุดท้ายนำไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งสะท้อนการได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัวนั้น หมายความว่า หากครอบครัวหรือบิดามารดาได้ให้การปลูกฝังลักษณะทางพระพุทธศาสนาที่ดีต่อบุตร ย่อมส่งผลต่อการสร้างเสริมลักษณะหรือพฤติกรรมของบุตรให้เป็นไปในแนวทางที่ดีเช่นเดียวกัน ศรัทธามีบทบาทสำคัญมากสำหรับผู้ที่ยังไม่เกิดปัญญา ผู้ที่ยังไม่หมดกิเลสศีลจะดำรงอยู่ได้ดีด้วยศรัทธา แต่เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนจนถึงระดับปัญญา ศรัทธานั้นควรเป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญา เพราะหากอาศัยศรัทธาที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ก็อาจมีโทษมากกลายเป็นตัวขัดขวางการสร้างปัญญาเสียเอง (เสกสันต์ ศิริวรรณ, 2553 : 28)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พระพุทธศาสนาถือว่า ศรัทธา หมายถึง ความเชื่ออย่างมีเหตุผล ความมั่นใจในความจริง เป็นปัจจัยนำไปสู่การมีสมาธิและปัญญา ถ้ามีองค์ประกอบศรัทธาแล้วจะต้องมีองค์ประกอบด้วยปัญญาคู่กันเสมอ เยาวชนที่เข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะมีศรัทธาและให้ความสนใจในหลักธรรมคำสอน และนำไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเองต่อไป

2. การเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมด้วยศีล

ความสำคัญของศีลไว้ว่า พระพุทธเจ้าบัญญัติศีล 5 ขึ้นมาเพื่อป้องกันความขัดแย้ง อันจะนำไปสู่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมยุคหลัง โดยเฉพาะป้องกันปัญหาการละเมิดสันติภาพของโลกปัจจุบัน การหันหน้าเข้าหาศีลธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสูงสุดที่จะทำให้มนุษย์มี

สันติภาพ หรืออยู่กันอย่างสงบเย็นได้ (ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร, 2549 : 45) เพราะการปฏิบัติตามหลักศีล 5 จะทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติในเรื่องของศีลก็คือการสำรวมระวังกายและวาจาที่จะไม่เบียดเบียนผู้อื่น โดยมีเมตตาธรรมเป็นเครื่องผดุงใจที่จะไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น

การที่จะเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมด้วยศีลนั้น ควรได้รับแนวทางการส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับเยาวชน คือ 1) การพัฒนาตน ชุมชน เพื่อนำไปสู่รูปแบบสังคมที่มีการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยผู้นำชุมชนต้องเป็นแบบอย่างที่ดี จัดให้มีการฟังธรรมะ นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ โรงเรียนควรให้หยุดเรียนในวันพระและให้เด็กๆ เข้าวัดฟังธรรม 2) ความคาดหวังในสังคมหรือชุมชนต่อการสืบต่อพระพุทธศาสนา และการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ต้องให้สังคมไทยให้ความสำคัญทางศาสนามากขึ้น ปลุกจิตสำนึกให้รู้จักพอเพียง ให้มีวิชาการศึกษาเกี่ยวกับศีลธรรม ให้เด็กไทยเห็นถึงความสำคัญและเป็นหลักในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรม 3) มีการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาในวันหยุดหรือวันสำคัญให้กับสมาชิกในชุมชน จัดให้มีพระไปสอนในช่วงโม่งเรียนของนักเรียนและต้องมีการประเมินผลตามสมควร จัดโครงการในวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ และควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กมีการฝึกวิปัสสนากรรมฐานในชุมชนเพื่อฝึกให้คนมีสติและมีความคิด เป็นการฝึกจิตใจให้สามารถต้านทานอบายมุข

ดังนั้น ศีลจึงมีความสำคัญต่อการเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคมคือ เยาวชนที่ยึดมั่นในศีลจะไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพราะการยึดมั่นในศีลก็คือการสำรวมระวังกายและวาจา มีความตระหนักในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจิตใจอย่างมั่นคง โดยมีเมตตาธรรมเป็นเครื่องกำกับจิตใจ

3. การเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมด้วยสุตะ

สุตะ คือ ฟัง ไม่ใช่แค่ฟัง แต่หมายถึงการแสวงหาแหล่งข้อมูลที่หลากหลายในโลกยุคดิจิทัล ทั้งข้อมูลที่มีประโยชน์และข้อมูลที่เป็นโทษ คนสมัยใหม่นี้จึงต้องมีวิจารณญาณเลือกข้อมูลและสามารถแปลงข้อมูลให้เป็นประโยชน์ได้ ในทางพระพุทธศาสนา มีวิธีคิด 10 วิธี โดยย่อลงเป็น 4 คือ 1) คิดเป็นระบบระเบียบ 2) คิดถูกวิธี 3) คิดมีเหตุผล 4) คิดเร้ากุศลหรือคิดสร้างสรรค์ในทางดี โดยข้อที่ 4 นี้เป็นตัวควบคุมให้ความคิดเป็นไปในทางถูกต้องยิ่งขึ้น เยาวชนที่ดีของสังคมพึงเป็นผู้คิดเป็นและได้เรียนรู้และอบรมกาย วาจา และใจ ตามพระสัทธรรม เพื่อก่อให้เกิดสติปัญญารอบรู้อย่างกว้างไกล ผู้มีสุตะจึงเป็นผู้ที่มีความรู้ มี

สติปัญญาและมีคุณธรรมประจำใจ นับว่าเป็นผู้มีทรัพย์อันประเสริฐเสมือนมียานพาหนะนำชีวิตและมีประทีปส่องทางการดำเนินไปสู่ความสำเร็จ มีความเจริญรุ่งเรือง มีความสุข และมีความมั่นคงแห่งชีวิต

ส่วนผู้ที่ปล่อยตัวปล่อยใจให้เป็นไปตามอำนาจของกิเลส สนใจแต่เรื่องเหลวไหลไร้สาระ เป็นเด็กในวัยเรียนก็ไม่เอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน ชอบคบหมູ່สູ່เพื่อนเสเพลที่ชอบชักนำไปสู่ทางที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย เช่น แหล่งอบายมุข แหล่งบันเทิงเรีจรมยต่างๆ นำให้หลงเสพลิงเสพติดมันเมาให้โทษ ทำให้เสียทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต การเรียนก็ล้มเหลวเพราะขาด สุตะ ทำให้ไม่มีวิชาความรู้และสติปัญญาสามารถพอจะประกอบอาชีพสุจริตที่ดีๆ ในอนาคตได้ จึงต้องกลายเป็นคนอับจนข้นแค้น ยากที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

จากที่กล่าวมาผู้เขียนมองว่า เยาวชนในสังคมพึงยึดมั่นในหลักสุตะให้แน่วแนเไว้ เพราะสุตะก็คือ การได้เรียนรู้มาก ครอบรู้ และทำให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในชีวิตสูงขึ้น หากเยาวชนมีคุณธรรมข้อนี้ประจำใจ การดำเนินชีวิตก็จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรืองสันติสุขและมีฐานะในอนาคตที่มั่นคง ไม่ขัดสนจนปัญญา ผู้ที่ได้เรียนรู้มามากย่อมมีความรู้สติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความสามารถและมีคุณธรรมแม้เวลาลำบากเดือดร้อนก็พอแก้ไขเอาตัวรอดได้

4. การเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมด้วยจาคะ

หลักธรรมสำหรับเยาวชนชาวพุทธที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ จาคะ ในมหานามสูตรได้กล่าวถึงจาคะไว้ว่า สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ นิโครธาราม เขตกรุงกบิลพัสดุ์ แคว้นสักกะ ครั้นนั้นเจ้าศากยะพระนามว่ามหานามะเสด็จเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วประทับนั่ง ณ ที่สมควรได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อนึ่ง ด้วยเหตุเพียงเท่าไร อุบาสกจึงชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยจาคะพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสตอบว่า มหาบพิตร อุบาสกในธรรมวินัยนี้มีใจปราศจากความตระหนี่อันเป็นมลทินมีจาคะอันสละแล้ว มีฝ่ามือชุ่ม ยินดีในการสละ ควรแก่การขอ ยินดีในการให้ทาน และการแจกทานอยู่ครองเรือน ด้วยเหตุเพียงเท่านี้ อุบาสกจึงชื่อว่าเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยจาคะ (ส.ม. (ไทย) 19/1033/554)

จาคะ แปลว่า ความเสียสละ การแบ่งปัน ความเอื้อเฟื้อ มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า ทานและบริจาค และหมายถึงการสละสิ่งของและความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขแก่

ผู้อื่น และหมายรวมถึงการสละละทิ้งกิเลส ละความโลภ ความเห็นแก่ตัว ความตระหนี่ ความใจแคบ และ การสละกิเลส เป็นทาน/เป็นบุญ เช่น การให้ของ เป็นการสละ การทำลายความตระหนี่ จาคะ ยังหมายถึง ใจกว้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยความเห็นอกเห็นใจ เป็นคนชอบให้ ชอบแบ่งปันคิดถึงคนอื่นมากกว่าตัวเอง (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2548 : 218)

เยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมพึงมีจาคะ คือความเสียสละเป็นพื้นฐานในจิตใจ เพราะจะทำให้ปราศจากความตระหนี่ มีน้ำใจเสียสละ และเสียสละอย่างต่อเนื่องเพราะมีความพอใจยินดีในการเสียสละ อยู่ในฐานะที่ควรแก่การขอของผู้ยากไร้ยินดีในการจำนทาน พร้อมทั้งจะเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อประโยชน์ที่มากกว่าดีกว่า มีจิตใจอ่อนไหวต่อความทุกข์ ความขาดแคลนของคนอื่น มีความเป็นคนมีอัธยาศัยโอบอ้อมอารีต่อคนทั้งหลาย อยู่เสมอ (พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ วิฑูรญาโณ), 2537 : 224) จาคะ เป็นหลักสงเคราะห์กันด้วยการให้ข้าวของ เอาใจกันด้วยการให้ปัน ซึ่งเป็นอุบายในการผูกไมตรี การให้อย่างนี้จัดว่าเป็นการสงเคราะห์ ยึดเหนี่ยวใจคน และนอกจากนี้ จาคะยังหมายถึงหน้าที่ของมนุษย์ทุกคนที่จะต้องคิดเกื้อกูลกันและกัน การแบ่งปันทรัพย์ของตนให้แก่ผู้อื่นก็นับอยู่ในความเกื้อกูลอย่างหนึ่งโดยการเฉลี่ยแบ่งปันนั้นจะต้องอยู่ในขอบเขตกำลังความสามารถของตนเองด้วย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หากเยาวชนรู้จักเสียสละแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยเป็นการสละความเห็นแก่ตัว เยาวชนผู้มี จาคะ นั้นก็จะเป็นที่รักใคร่ของคนทั่วไป มีคนดีมาเป็นมิตร ผู้คนในสังคมพูดถึงแต่ในทางที่ดี มีใจผ่องใสเยือกเย็นและผลบุญจากการเสียสละนี้จะสะสมอยู่ในใจ และส่งผลให้สังคมมีความสงบสันติสุขและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน

5. การเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมด้วยปัญญา

ปัญญา คือ ความรู้ทั่ว คือรู้ทั่วถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจน, รู้เรื่องราวบุญคุณโทษ, รู้สิ่งที่ควรทำควรเว้น เป็นต้น เป็นธรรมที่คอยกำกับศรัทธา เพื่อให้เชื่อประกอบด้วยเหตุผลไม่ให้หลงเชื่ออย่างงมงาย ในสังคีติสูตร พระสารีบุตรกล่าวว่า ปัญญา ทำให้เกิดได้ 3 วิธี คือ 1) โดยการสดับรับฟัง การศึกษาเล่าเรียน (สุตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการฟัง) 2) โดยการคิดค้น การตรึกตรอง (จินตามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการคิด) และ 3) โดยการอบรมจิต การเจริญภาวนา (ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการอบรม (ที.ปา. (ไทย) 11/228/231) ปัญญา ที่เป็นระดับ อธิปัญญา คือปัญญาอย่างสูง จัดเป็นสิกขาข้อหนึ่งในสิกขา 3 หรือ ไตรสิกขา คือ อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา (พระไตรปิฎกภาษาไทย, 2539 : 321)

ปัญญา กำกับในการดำเนินชีวิต นั่นคือต้องพัฒนาเยาวชนให้เกิดสัมมาทิฐิ การปลูกฝังต้องมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรคอยโน้มน้าวชี้ให้เห็นความสำคัญของความดี และส่งเสริมให้เยาวชนได้นำความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดไปคิดโดยแยบคายจนเกิดปัญญาสามารถแยกแยะดีชั่วได้ด้วยตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรทำสิ่งใดไม่ควรทำ การพัฒนาเยาวชนตามหลักพระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมายคือ หลักของปัญญาที่สำคัญมาก คือ รู้เท่าทัน กิเลส และ ทุกข์ การพัฒนาเพื่อให้นุชนได้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การที่เยาวชนจะพัฒนาได้เยาวชนต้องรู้ 3 ศาสตร์ คือ พุทธศาสตร์ เป็นศาสตร์สำหรับรู้ จริยศาสตร์ เป็นศาสตร์สำหรับการประพฤติปฏิบัติ และสัมพันธศาสตร์ เป็นศาสตร์สำหรับทำความผูกพันหรือยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกัน (พุทธทาสภิกขุ, 2537 : 63) เมื่อเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้มีปัญญาแล้ว ก็จะเป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ไขปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมพร้อมทั้งสามารถพัฒนาประเทศให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ในสังคมนั้น เยาวชนจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการปลูกฝังให้เป็นผู้มีปัญญา คือ มีความรู้ทั่วถึงเหตุถึงผลอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง รู้บาปบุญคุณโทษ รู้สิ่งที่ดีชั่ว ถูกผิด สิ่งควรทำควรเว้น มีความเชื่อประกอบด้วยเหตุผลไม่ให้หลงเชื่ออย่างมกมาย เมื่อเยาวชนเป็นผู้มีปัญญาแล้ว ก็จะมีรู้จักคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและเป็นบุคคลที่พึงประสงค์พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมต่อไป

สรุป

ปัจจุบันเราต้องการเยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคม โดยเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ อริยวัฑฒิ 5 อันประกอบด้วย ศรัทธา คือ ความเชื่อด้วยปัญญาและเหตุผล ศีล คือ การรักษาศีลของชาวพุทธทั่วไป สุตะ คือ การศึกษาและแสวงหาความรู้ จาคะ คือ การรู้จักเสียสละแบ่งปันแก่ผู้อื่น และปัญญา คือ มีความรู้จริง เข้าใจเหตุผลและรู้เท่าทันโลก นั่นคือเมื่อเยาวชนนำหลักอริยวัฑฒิ 5 มาเป็นแนวทางของการดำเนินชีวิตแล้ว สังคมก็จะได้เยาวชนที่พึงประสงค์ที่จะช่วยค้ำจุนรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ดีงามและเป็นเสมือนหน่อแก้วของพระพุทธศาสนา และ

เป็นต้นแบบที่ดีให้แก่บุคคลอื่นในสังคมได้ปฏิบัติตามเพื่อเป็นฐานรากที่ดีของประเทศไทยในอนาคตข้างหน้าสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *วันสำคัญ โครงการปිරณรงศ์วัฒนธรรมไทยและแนวทางในการจัดกิจกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด*. กรุงเทพมหานคร: วัดราชโอรสาราม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- _____. (2551). *การสร้างเสริมคุณลักษณะเด็กไทย*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต).
- พระราชธรรมนิเทศ (ระแบบ จิตญาโณ). (2537). *นิเทศธรรม*. กรุงเทพมหานคร: อีรพงษ์การพิมพ์.
- พุทธทาสภิกขุ. (2533). *โมฆธรรมประยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมทานมูลนิธิ.
- _____. (2537). *เยาวชนกับศีลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). อสุราษฎร์ธานี: มูลนิธิธรรมทาน.
- พระไตรปิฎกภาษาไทย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ อยู่มนเทียร. (2549). *วาทะธรรมว่าด้วยสันติภาพ*. กรุงเทพมหานคร: บ้านลานธรรม.
- เสกสรรค์ ศิริวรรณ. (2553). *ความศรัทธาในศีล 5 ที่มีต่อการปฏิบัติตนของวัยรุ่น*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.